

BREVE GRAMMATICA DE INTERLINGUA

De accordo con le idea que interlingua non es un lingua inventate, mais un lingua extracte e standardizate del linguas que representa le principal fontes del vocabulario international, le grammatica non es basate super le idea que on comencia con un conception initial de un grammatica optime e procede a adaptar le formas del vocabulario a illo. In loco de isto, le grammatica debe conformar se a formas natural del vocabulario international. Multe suffixos in le vocabulos del vocabulario international registrate in le *Interlingua - English Dictionary* es formas que atesta a functiones grammatical o in le linguas fontes o in lor ancestre, le latino. Assi in formular un grammatica pro usar le vocabulario international, le decision esseva incorporar functiones grammatical que usa tal formas, mais con restrictiones additional. Le grammatica de interlingua debe esser un grammatica minime pro usar le vocabulario international in le *Interlingua - English Dictionary*. In altere parolas, in parte, le grammatica debe esser subordinate al formas del vocabulos international, e alteremente debe esser le minime. In general, qualcunque function grammatical absente de al minus un del linguas de controlo es absente in le grammatica de interlingua. Le formas del grammatica es principalmente romance e natural, mais multe characteristicas del grammaticas del linguas romance es absente proque tal characteristicas non es trovate in altere linguas de controlo como le anglese e le germano. Totevia, le grammatica de interlingua es ancora simple e facile de aprender.

Interlingua:	NONHA	genere grammatical, ni classification de substantivos in classes de masculin, feminin e neutre, que require le accordo de articulo o adjectivo a illos.
	NONHA	concordantia inter substantivos e articulos e adjectivos in numero o genere.
	NONHA	declination de substantivos e adjectivos secundo caso grammatical. Locutiones prepositional o ordine de parolas in le phrase indica le caso.
	NONHA	variation del radice in le conjugation verbal. Pro indicar le tempore o le modo tote le formas de un verbo es derivate per le addition de terminationes specific a un radice identic.
	NONHA	inflexiones personal. Le forma del verbo non ha inflexiones pro indicar le persona (prime, secunde, o tertie) o le numero (singular o plural) del subjecto del verbo. Cata verbo debe posseder un subjecto explicite, sia un substantivo sia un pronomine (con le exception del verbo imperative).

I. Le articulos: Le articulo definite: *le* in tote le casos sin considerar numero o genere.

In combination a *le* deveni *al*, *de le* deveni *del*.

le fundo, *le melodia*, *le patre*, *le animal*, *le animales*, *al citate*, *del region*, *del puncto de vista de*

On non debe ommitter *le* con substantivos abstracte representante un integre classe, specie, etc. *Da me le libertate* o *le morte*.

Le articulo indefinite: *un* (sin reguardo pro numero o genere).
un suffixo, *un melodia*, *un citate*, *un matre*, *un animal*.

Le articulos in uso pronominal pote distinguer le sexo.

Mi fratre e mi soror invita lor melior amicos; le de mi fratre ama la de mi soror.

Le definite articulo possede un forma neutre *lo* frequentemente usate con *que*:

Lo que io pensa es que tu ha error.

II. Le substantivo.

Le plural del substantivos se termina in *-s* o (post consonantes) in *-es*:
le animal, *le melodias*, *un casa*, *duo casas*, *tabulas*, *paginas*, *fructos*, *usos*, *aeres*, *libertates*, *generationes*, *gases*, *roches*.

Un *-c* final in un substantivo singular es reimplaciate per *-ch-* in le plural: *le lilac*, *multe lilaches*.

Un substantivo non debe functionar como un adjectivo como in anglese: *'milk bottle'* = *bottilia a lacte*, *'winter weather'* = *tempore hibernal*.

Apposition de substantivos frequentemente es usate in loco de adjectivos: *wagon restaurante*, *nave domo*, *homine machina*, *apparato generator*. Apposition es duo substantivos adjacente habente le mesme referente e in le mesme relation syntactic al resto del phrase.

Proprie nomines que modifica substantivos seque le substantivo.

contator Geiger, *contatores Geiger*; *motor Diesel*, *radios Röntgen*, *strato Heaviside*.

III. Le adjectivo se termina in un vocal o un consonante.

In quasi tote le casos que termina in un vocal, le vocal es *-e* o *-i*.

Adjectivos que termina in un consonante usualmente termina in *-c*, *-l*, *-r*, *-n*.

On pote recognoscer un adjectivo per su function in le phrase o per un suffixo que occorre usualmente con adjectivos, p.e. *-ic*, *-al*, *-in*, *-ar*, *-ace*, *-ee*, *-ese*, *-ate*, *-ite*, *-nte*.

Le forma del adjectivo es invariable con singular e plural substantivos.

le grande casa, *le grande casas*.

Il non ha concordantia de genere o numero inter substantivo e adjectivo.

Le adjectivo pote preceder o sequer le substantivo a que illo refere, ben que usualmente illo seque le substantivo. Adjectivos que precede le substantivo usualmente suggere que le qualitate es essential al substantivo.

Le constitution delicate del belle femina la faceva sufferer le syncope subite.

Le personas irate attaccava le venditor inscrupulose.

Stupide personas face le error stupide de reguardar se como intelligente.

Tu face un proposition incredibile.

Comparationes: Le grado comparative es exprimit per *plus* o *minus*, le grado superlative per le *plus* o le *minus* :

<i>interessante</i> ,	<i>plus interessante</i> ,	<i>le plus interessante</i>
<i>frequente</i> ,	<i>plus frequente</i> ,	<i>le plus frequente</i>
<i>rapide</i> ,	<i>minus rapide</i> ,	<i>le minus rapide</i>

Certe comparationes es exprimito con certe parolas:

<i>parve</i>	: <i>plus parve</i>	: <i>le plus parve</i>
	o <i>minor</i>	: <i>le minor</i>
		o <i>le minime;</i>
<i>bon</i>	: <i>plus bon</i>	: <i>le plus bon</i>
	o <i>melior</i>	: <i>le melior</i>
		o <i>le optime;</i>
<i>mal</i>	: <i>plus mal</i>	: <i>le plus mal</i>
	o <i>pejor</i>	: <i>le pejor</i>
		o <i>le pessime;</i>
<i>magne</i>	: <i>plus magne</i>	: <i>le plus magne</i>
	o <i>major</i>	: <i>le major</i>
		o <i>le maxime</i>

Cata adjectivo pote servir como un pronomine o un substantivo.

Le puero ha duo aves, un mascule e un feminin.

Le pueros la nominava "le belle".

Il ha duo gentes. Un es intelligente e le altere stupide.

Le stupide non vole su precio.

Numerose adjectivos ha substantivos correspondente.

<i>characteristic</i>	<i>characteristica</i>
<i>composite</i>	<i>composito</i>
<i>auguste</i>	<i>augusto</i>
<i>chromatic</i>	<i>chromatica</i>
<i>logic</i>	<i>logica</i>
<i>technic</i>	<i>technica</i>
<i>natural</i>	<i>natural</i>
<i>provincial</i>	<i>provincial</i>
<i>ambiente</i>	<i>ambiente</i>

Le termination del substantivos derivato de adjectivos es determinate per le prototypo international. Mais le parlator pote crear nove formas per le uso de bon senso accordante a iste regulas:

Le substantivo formate del adjectivo in *-o* o *-a* es le qualitate abstracte exprimito per le adjectivo o un cosa o persona caracterizate per le qualitate.

Masculine entitates assume un *-o*, feminine entitates un *-a*.

Adjectivos que deveni substantivos sin cambio a substantivos in *-o* o *-a* es

- adjectivos que se termina in *-ce* e *-u*; *rapace*, *precoce*, *hindu*, *blau*, etc.
- adjectivos cuje temas es sequite per *-e(n)se*, *-il(e)*, *-ior*, *-nte*
- adjectivos que se termina in suffixos *-al*, *-ar*, *-bile*, *-oide*, *-plice*.
- certe adjectivos como p.e. *fidel*, *breve*, *celere*, *cruel*, *grande*, *forte*, *juvene*, *plure*, *qual*, *tal*, *verde*, *vetere*, etc. e adjectivos formate de illos per affixos.
- adjectivos que es formate de substantivos con prefixos: *anno* - *biene*, *corde* - *discorde*, *fin* - *affin*, etc.

IV. Le adverbio es derivato de adjectivos per adder *-mente*, o post un *-c* final, *-amente*:

Le impossibilitate physic - physicamente impossibile,

un grande exaggeration - grandemente exaggerate.

Le suggestion es facite impropriamente.

Ille saltava rapidamente in le camera.

Certe adjectivos ha correspondente adverbios que se termina in *-o*: *multe* - *multo*, *certe* - *certo*, *expresse* - *expresso*, *juste* - *justo*, *mesme*-*mesmo*, *multe* - *multo*, *preste* - *presto*, *quante* - *quanto*, *subite* - *subito*, *tante* - *tanto*, *tote* - *toto*, *melior* - *melio*.

Adjectivos in *-issime* pote devenir adverbios in *-issimo*.

In exclamations adverbios in *-o* pote esser derivato de tote adjectivos que pote formar substantivos in *-o* o *-a*.

Vos lo crede? Certo!

Exacto! Aquello es mi opinion.

Il ha numerose fixate phrases adverbial, p.e. *in summa*, *de nove*, *de tempore in tempore*

Comparation de adverbios non es differente que le comparation de adjectivos: *brevemente* : *plus brevemente* : *le plus brevemente*.

Certe adjectivos es usate a vices in manieras que induce certe grammaticos a appellar los 'adverbios' proque illos describe action del subjecto co-occurrente con le principal verbo que pare modificar lo.

Phrases del participio presente:

Le rivo curre murmurante per le foresta.

On equalmente pote dicer: *Le rivo curre murmurantemente per le foresta.*

Certe parolas: *Le sol brilla clar e belle.*

Post le tertie cocktail ille videva duple.

Il debe esser possibile exprimer lo plus breve.

Usualmente le adverbio precede le verbo modificate per illo. Quando le adverbio modifica le integre phrase, illo es demarcate per commas.

Ille es extremamente felice.

Quando le tempesta arrivava, illes esseva felicemente reunite circa le foco.

Mesmo tu, Brute?

Quando un pronomine e un adverbio (specialmente *non*) es ponite presso un verbo, le pronomine es ponite in le position le plus proxime al verbo.

Io non lo crede. Ille non me lo diceva

Le adverbio *non* precede le verbo.

Io non pote vider lo. Io pote non visitar le.

Io non crede que ille va venir. Io crede que ille non va venir

V. Le pronomines

Le adjectivo possessive ha un forma breve e un forma complete. Le plus breve forma precede immediatamente le substantivo modificate per illo.

Isto es mi casa. Isto es le casa mie.

In uso pronominal le sol correcte formas es le formas complete *le mie*, *le tue*, *le sue*, *le lore*.

Isto es mi tenta e aquello es le tue.

In le tertie persona singular il ha un forma *il* pro uso como le subjecto

grammatical.

Il niva.

Il face frigide.

Il es multo interessante que tu ha venite.

Cata verbo in le modo indicative debe posseder un subjecto explicito. Un pronome o un substantivo debe esser includite explicitemente como le subjecto. Il es possibile a reordinar le parolas in le phrase a poner le subjecto in un altere position:

Que callos es penose es ver.

Ver es que callos es penose.

Es ver que callos es penose.

Il es ver que callos es penose.

"que callos es penose" es le subjecto in tal phrases.

Le pronome indefinite personal es *on* usate solmente como subjecto del verbo. *unoes* synonyme e pote esser usate como o subjecto o objecto de verbo o preposition.

Quando on se promena in le parco, altere promentatores collide con uno.

Le pronomes del tertie persona singular distingue le sexo del persona o animal e non le genere. (Il non ha genere grammatical in interlingua).

Le demonstrative adjectivo pro cosas proxime es *iste*. Le demonstrative adjectivo pro cosas remote es *aquelle*. Le correspondente formas pronominal es *isto* e *aquello*.

(Nota: il ha in le *Interlingua-English Dictionary* collateral demonstrativos remote latin *ille* (adj) e *ille, illa, e illo* (pron.). Le latin formas e le prototypic formas romance *aquelle/aquello* non debe esser usate in le mesme texto).

Iste homine e aquelle femina.

Aquelle homine e iste femina.

Iste pais es libere.

Isto es un pais libere.

Iste puera odia aquella.

Que es isto? Que es aquello?

Istes es mi filios. Iestas es mi filias.

Da me aquelle libros. Aquellos es le mie.

Le termination del pronome demonstrative corresponde a lo del pronome personal tertie, -e (masc.), -a (fem.), -o (neutre).

[Nota: un collateral forma prototypic pro le demonstrativos proxime es *aqueste* e *aquesto*. *Aqueste homine e aquelle femina.*]

	PRONOMINES PERSONAL				PRONOMINES POSSESSIVE	
	caso de subjecto	Objecto de prep.	forma de objecto de verbo	forma reflexive	forma ante le substantiv o	complete forma
1e pers sg.	io me			mi	mie
2de pers. sg.	tu te			tu	tue
1e pers. plur.	nosnostre	
2d pers. plur.	vosvostre	
3e sg. masc.	ille		le	se	su	sue
	..			:	:	:
3e sg. fem.	illa		la	:	:	:
	..			:	:	:
3e sg. neut.	illo		lo	:		
	.			:		
3e pl. masc.	illes		les	:	lor	lore
	..			:	:	:
3e pl. fem.	illas		las	:	:	:
	..			:	:	:
3e pl. neut.	illos		los			
	..					

Le pronome relative es *que*.

Le casa que tu ama es in le proxime strata.

Le adjectivo relative es *qual*.

Ille fuma marijuana, qual vitio ille ha acquirite in le universitate.

le qual es pronominal e pote esser pluralizate:

Le libros le quales contine le solutiones al problemas es in mi bureau.

Le relative possessive adjectivo es *cuje*.

Le studentes cuje libros esseva oblidate al autobus ha retornate al autobus.

Le relative pronome pro personas que servi como un subjecto o post prepositiones es *qui*.

Le spia qui portava le libros ha celate un message secreta in illos.

De qui ha tu recipite aquelle libros?

Un pronome relative es *lo que* formate del neutre articulo definite *lo* e le

pronomine relative *que*.

*Lo que io ama es crema gelato. Nos les dava lo que illes voleva.
Lo que me face irate es su manco de precaution.*

VI. Le verbo.

Le verbos es in tres classes secundo le termination de lor infinitivos: *-ar, -er, -ir*. Il non ha inflexiones pro persona o numero. In general un verbo debe posseder un explicite subjecto.

Il ha duo participios (presente e passate) que se usa mesmo como adjectivos.

Le verbos es conjugate solmente secundo tempore e modo.

Le infinitivos se termina in *-r* precedite per *-a-*, *-e-*, o *-i-*:

crear, vider, audir

Le infinitivo pote functionar como un substantivo.

Crear cosas es semper divertente.

In phrases le infinitivo es precedite per le preposition *a* quando le infinitivo representa un objectivo o post un adjective o verbal construction.

Nos aspira a realizar nostre ideales. Iste porta non es facile a aperir.

Le preposition *pro* precede le infinitivo quando illo es in un phrase que describe le instrumento pro complir un objecto de intention:

Ille arrivava pro reparar le porta.

Le preposition neutre ponite ante un infinitivo es *de*.

Io es felice de revider te.

Le necessitate de ganiar plus es clar.

Un preposition non precede le infinitivo quando le infinitivo es usate como un substantivo.

Vader in le arena es difficile. Il es difficile vader in le arena.

Un preposition non precede le infinitivo quando un verbo transitive es sequite per un infinitivo dependente.

Io plana vader al campania.

In van io ha tentate convincer le.

Il es facile rider con le ridentes e difficile plorar con le plorantes.

Nos intende ameliorar nostre methodos de agricultura.

Illa time esser solo con ille.

Un preposition non jammais precede un infinitivo quando illo seque

a) post constructiones con *voler, poter, deber, soler, e*

b) post constructiones con *lassar, facer*

c) post constructiones con *vider, audir*, e altere verbos de sensori perception quando illos ha un objecto, que es al mesme tempore le subjecto del sequente infinitivo:

Io volerea dormir mais illa debe dansar.

Illa crede que illa pote cantar.

Le matre faceva le doctor venir. Le matre faceva venir le doctor.

Io senti le nausea montar.

Io audi le venir. Io le audi venir.

infinitivo	crear	vider	audir
participio presente	creante	vidente	audiente
participio perfecte	create	vidite	audite
presente	crea	vide	audi
imperfecte/perfecte	creava	videva	audiva
futur	creara, va crear	videra, va vider	audira, va audir
pres. perfecte	ha create	ha vidite	ha audite
pluperfecte	haveva create	haveva vidite	haveva audite
futur perfecte	habera create	habera vidite	habera audite
conditional	crearea	viderea	audirea
conditional perfecte	haberea create	haberea vidite	haberea audite
pres. passive	es create	es vidite	es audite
passive perfecte	esseva create	esseva vidite	esseva audite
futur passive	essera create va esser create	essera vidite va esser vidite	essera audite va esser audite
conditional passive	esserea create	esserea vidite	esserea audite
cond. perfecte	haberea create	haberea vidite	haberea audite
pres. perf. passive	ha essite create	ha essite vidite	ha essite audite
pluperfecte passive	haveva essite create	haveva essite vidite	haveva essite audite
futur perfecte passive	habera essite create	habera essite vidite	habera essite audite
cond. perfecte passive	haberea essite create	haberea essite vidite	haberea essite audite

Le infinitivo es usate pro exprimer ordines, prohibitiones, etc.:

Non fumar! Non sputar super le solo! Tener se al drecta!

Le thema del verbo es le infinitivo minus *-r*. In multe casos on cambia le *-e-* de themas de verbos in *-er* a *-i-* ante adder suffixos.

Le radice del verrobo es le parte del verbo minus *-ar, -er, -ir*.

Le participio presente se termina in *-nte*, precedite per le ultime vocal del infinitivo correspondente, excepte que *-i-* se cambia a *-ie-*. Exceptiones es certe verbos in *-er*: *-caper - capiente, facer - faciente, deficer - deficiente, saper - sapiente, -spicer - -spiciente, -jicer - -jiciente*.

Le participio presente es un adjectivo que prende parte in tote le characteristics de adjectivos.

Minnehaha significa "aqua ridente".

Transversante le oceano, io habeva un placente aventura.

Le rivo curre murmurante per le foresta.

Le vivente va ir in le nave; le morte va esser interrata aqui.

Duo passantes videva le accidente.

Essente surveiliate per le policia, le spia non osava mover se.

Le presente participio pote functionar como un quasi adverbio per describer action del subjecto co-occurrente con le action del primari verbo del phrase.

Johannes entrava saltante in le camera. Johannes saltante entrava le camera.

Le tempores del presente, perfecte, e futuro functiona similarmante al anglese.

Le tempore presente se extende in le futuro plus que in anglese. *Iste vespere io recipe mi canetto.*

Interlingua non possede un aspecto verbal progressive basate super le participio presente.

Isto significa que on non debe usar expressiones verbal como **Ille esseva parlante a illa quando illa esseva entrante le camera.* Mais quando le participio presente es clarmente un adjectivo, on pote dicer cosas como

Un can morte non pote esser vivente.

Le aspecto progressive pote exprimer se per le simple tempores con adverbios e altere phrases que suggere le progressivitate o incomplete natura del action.

Ille es ora in su casa cercante le libros a prender al bibliotheca.

Ille cerca ora le libros a prender al bibliotheca.

Ille non es aqui. Ille ora ambula in le parco.

Ille esseva in su casa e in le acto de cercar le libros pro prender al bibliotheca. Ille cercava le libros.

Interlingua non face un distinction inter un imperfecte e un perfecte tempore. In linguas como espaniol e italiano le imperfecte es le tempore passate con un aspecto progressive. In interlingua le 'imperfecte' es un passato simple. Le progressive aspecto del imperfecto de altere linguas romance pote exprimer se in interlingua con adverbios e altere locutiones que indica le action incomplete.

Le participio perfecte se termina in *-te* precedite per le ultime vocal del infinitivo correspondente, con le exception que *-e-* es cambiata a *-i-*.

Le homine vidite per illes ha create le melodia audite in le nocte.

Nos ha percipite un cruce in le celo.

Pro le majoritate de verbos in *-er* il ha formas del participio perfecte irregular que es trovate a vices in adjectivos e in derivationes adjectival e substantive con le suffixos *-ion*, *-ive*, *-or*, *-rice*, *-ori*, *-orio*, *o -ura*. Iste formas irregular es monstrate in le *IED* in [], p.e.:

caper [cap-/capt-; -cip-/cept-]

Le cap- es le regular radice durante que capt- es le thema del irregular participio perfecte. Le secunde *-cip-/cept-* monstra le formas del radice del verbo e del participio perfecte irregular in parolas formate con le radice con un prefixo.

perciper [-cip-/cept-] = per + caper

On pote formar un irregular participio perfecte per adder *-e* al thema irregular.

perciper - percepte Ille ha percipite un cruce. Ille ha percepte un cruce.

On usa le irregular participio perfecte in formar parolas como

percept- + ion = perception (non *percipition)

percept- + ive = perceptive (non *percipitive)

percept- + or = perceptor (non *percipitor)

justo como on crea parolas con iste suffixos con verbos con le regular participio perfecte:

crear create

creat + ion = creation

creat + ive = creative

creat + or = creator

creat + ura = creatura

Le formas irregular del participio perfecte habeva lor origine in certe fusiones e assimilationes phonetic del participios passate regular in le latino antique. Illos es trovate hodie in milles de parolas que se termina in *-ion*, *-ive*, *-or*, *-rice*, *-ori*, *-orio*, *o -ura*: *conception*, *perceptive*, *perception*, *deception*, *deceptive*, *deceptor*, *projicer*, *projection*, *projective*, *projector*, *distracter*, *distractor*, *distractive*, *distractor*, *ager*, *action*, *active*, *actor*, *actrice*, *distinguer*, *distincte*, *distinction*, *distinctive*, *miscer*, *mixte*, *mixtion*, *mixtura*, etc..

Le formas regular del participio perfecte pote esser usate exclusivemente con le exception del casos ubi on crea nove parolas con le suffixos designate. Mais le irregular participios perfecte pote esser usate tamben pro familiarizar te con lor existentia e lor uso in formar derivativos in *-ion*, *-ive*, *-or*, *-rice*, *-ori*, *-orio*, *-o*, *-a*, *o -ura*.

Le verbos *haber*, *esser*, e *vader* provide verbos auxiliar in le presente tempore que es abbreviate a *ha*, *es*, e *va*. Iste auxiliarios es usate in le formation del varie tempores. *io ha vidite*, *io es vidite*, *io va vider* e generalmente:

Proque io ha un terribile mal de capite il es necesse que io va al doctor.

Le presente perfecte es equivalente in senso con le simple passato:

Io ha transversate le oceano a vider te.

Io transversava le oceano a vider te.

Ambe expressiones es equivalente.

Le imperativo es identic in forma con le tempore presente, mais illo generalmente non usa pronomines:

Ama tu vicino como te mesme!

Aperi le porta!

Reguarda aqui!

Face tu lo que io commanda.

Le imperativo pote esser assumite per un tempore presente emphatic:

Tu veni aqui immediatamente!

Expressiones de voler o desiro es facite con *que* (*io vole que*):

Que ille veni!

Que nos parte!

Que io lo sapeva!

On pote usar le tempore indicative tamben:

Io vole que ille veni.

Illes vole que nos i con illes.

Expressiones de suggestion, requesto, permission, approbation, disapprobation, opinion, incertitude es exprimite in le tempores indicative.

Io suggere que tu face isto pro me.

Io opina que isto es un mal idea.

Io spera que ille non veni deman.

Io esseva sorprendite multo que ille non lo habeva facite.

Io non crede que ille ha vidite le.

Io non va permitir de toto que illa veni solo.

Il es impossibile que Sherman es ora a iste latere del fluvio.

Io non es certe que Grant ha capturate Richmond.

Io dubita que iste message es ver.

Le parola *sia* (que *il sia!*) pote esser usate como o un conjunction o un special forma subjunctive del verbo *esser*. In le secunde caso illo entra in constructiones del tempore imperative.

Io ama flores, sia in le valles, sia in le campo, sia in un vaso.

Le juvene maritas sia felice!

Sia gentil e face me aquelle favor.

Nos insisite que ille sia punite.

Currente problemas require que nos sia preparate pro cata emergentia.

Altere que *sia* interlingua non possede desinentias pro le modo subjunctive como in linguas como espaniol, italiano o espaniol. Expressiones in le modo subjunctive es facite con le tempores indicative.

Ille telephonava, ben que illa habeva jam partite.

Nos va facer lo a fin que tu pote vider le possibilitates.

Face lo sin que nos sape alque de illo!

Si, providite que tu lo dice al chef.

Expressiones con verbos impersonal (con *il* como le subjecto) es facite in le tempores indicative.

Il es necesse que ille veni.

Il es possibile que ille lo habeva.

Il esseva triste que illes non veniva.

In phrases conditional que es contrari al facto, on exprime le condition in le tempore passate e le consequentia in le tempore conditional.

Si io esseva ille, io facerea lo.

Si io habeva le moneta, io comprarea lo.

Mesmo si io habeva le moneta, io non haberea ite.

Si io habeva essite illa, io non haberea vadite a la con ille.

Americanos ora pensa del Espania como si illo esseva justo trans le rio.

Le Voce Passive

Le phrase in le voce passive corresponde a un phrase in le voce active cuje objecto directe del verbo ha devenite le subjecto e le verbo ha essite reimplaciate per le participio perfecte del verbo active precedite per un tempore del auxiliario *esser*.

Voce active: *Johannes da le libro a ille.*

<subjecto> <verbo> <objecto directe> <objecto indirecte>

In formar un phrase in le voce passive de un phrase active, le subjecto del phrase active es o eliminate o facite un objecto de un preposition como *per* o *de*.

Voce passive: *Le libro es date a ille.*

Voce passive: *Le libro es date a ille per Johannes.*

Contrari al anglese, le objecto indirecte de un phrase active non pote devenir le subjecto de un phrase passive correspondente.

Isto non es permittite a te: *Ille es date le libro per Johannes.

Ille corresponde al objecto indirecte in le phrase active.

Correcte: *Le libro es date a ille per Johannes.*

Le tempore del verbo *esser* de un phrase passive corresponde al mesme tempore del verbo del phrase active correspondente.

Voce active: *Nos habeva date a ille le libros.*

Voce passive: *Le libros habeva essite date a ille.*

Voce active: *Nos va dar le libros a ille.*

Voce passive: *Le libros va esser date a ille.*

Il non ha un verbo auxiliar pro exprimer questiones como anglese **do, did**.

Ha ille venite?

Veni ille?

Desira vos salsicias con o sin allio?

Transversava le rege svede le oceano o non?

Quando le subjecto es le cosa in question, le verbo seque le parola interrogatori:

Qui es le homine con le barba rubie?

Que batte a mi porta?

Que ha tu facite con tu moneta?

Quando arriva le traino?

Ubi es tu libro pro le lection de hodie?

Questiones pote esser introducite con le particulo *esque* ante un phrase declarative:

Esque le precio ha crescite deposit heri?

Esque vos vole dicer me que vos non lo ha facite?

Esque vos e vostre amica es reconciliate?

VII. Pronomines in le phrase verbal

Reflexivos e objectos pronomines usualmente precede le verbo simple.

<subjecto> <reflexivo/objecto pronomine> <verbo simple>

Io les sorprendeva.

Ille se interessa in le nove subjecto.

<infinitivo o participio > <reflexivo/objecto pronomine>

Pro sorprendere les, ille debeva initialmente celer se.

Dirigente se verso le sol, Akhnaten precava.

<subjecto> <verbo simple> <phrase prepositional>

Io collabora con illes.

Illes preca super ille.

<subjecto> <objecto de preposition> <objecto de verbo> <verbo simple>

Illa (a) le lo dava.

Illa (a) me lo ha dicite.

Con verbos composite e infinitivos le reflexivo seque le verbo e precede le phrase prepositional

<subjecto> <verbo composite> <reflexivo> <objecto de preposition>

Illa ha intertenite se con ille.

Illa ha le tempore pro divertir se con ille.

Con verbos composite e infinitivos le pronomine como directe objecto precede

le reflexivo:

<subjecto> <verbo composite> <pronomine objecto> < reflexivo>

Illa ha dicite lo (a) me.

Le pronomine reflexive precede altere pronomines personal.

Illa se nos monstra

VIII. Le numeros

0	zero		
1	un	prime	1me
2	duo	secunde	2nde
3	tres	tertie	3tie
4	quatro	quarte	4te
5	cinque	quinte	5te
6	sex	sexe	6te
7	septe	septime	7me
8	octo	octave	8ve
9	nove(m)	none	9ne
10	dece	decime	10me
11	dece-un	dece-prime	11me
12	dece-duo	dece-secunde	12nde
17	dece-septe	dece-septime	17me
20	vinti	vintesime	20me
23	vinti-tres	vinti-tertie	23tie
30	trenta	trentesime	30me
35	trenta-cinque	trenta-quinte	35te
40	quaranta	quarantesime	40me
48	quaranta-octo	quaranta-octava	48ve
50	cinquanta	cinquantesime	50me
52	cinquanta-duo	cinquanta-secunde	52nde
60	sexanta	sexantesime	60me
69	sexanta-nove	sexanta-none	69ne
70	septanta	septantesime	70me
77	septanta-septe	septanta-septime	77me
80	octanta	octantesime	80me
84	octanta-quatro	octanta-quarte	84te
90	novanta	novantesime	90me
100	cento	centesime	100me
200	duo centos	duocentesime	200me
302	tres centos-duo	trescentos-secunde	302nde
401	quatro centos un	quatrocentos-prime	401me
1000	mille	millesime	1000me
30.000	trenta milles	trenta millesime	30000me
103.000	un cento tres milles	un cento tres millesime	103000me
		ultime	
100	cento		
1000	mille		
1.000.000	million		
1.000.000.000	milliardo/billion*		
1.000.000.000.000	billion/trillion*		

1.000.000.000.000.000 billiardo*

1.000.000.000.000.000.000 trillion*

*Il non ha alcun accordo international in le uso de tal parolas. Le parlante e le receptor debe accordar se in qual senso tal terminos possede.

8.347	octo milles tres centos quaranta-septe
10.987.654.321	dece milliardos nove centos octanta-septe
	milliones sex centos cinquanta-quatro milles
	tres centos vinti-un

Decimal Numeros

34,21	trenta-quatro comma duo un
378,25765	tres centos septanta-octo comma duo cinque
	septe sex cinque.
1938	mille nove centos trenta-octo
2002	duo milles duo.
2013	duo milles dece tres

Datas

Heri esseva le vinti-octo de februario e hodie es le vinti-nove. – No, hodie es le prime die de martio.

<i>le 1 de januario 2002</i>	<i>(le prime de januario de duo milles duo).</i>
<i>le 11 de novembre 1918</i>	<i>(le dece-un de novembre mille nove centos</i>
<i>dece-</i>	<i>octo).</i>

Tempore

il es un (hora); a un (hora)	1.00
il es cinque (horas); a cinque (horas).	5.00
il es tres horas e dece tres minutas	3.13
dece (horas) e quarte	10.15
octo (horas) minus quarte	8.45
sex (horas) e medie	6.30
quatro (horas) minus vinti (minutas)	3.40

Le Septimana

dominica	le dominica passate
lunedì	lunedì matino
martedì	deman matino
mercuridi	deman vespere
jovedi	le jovedi
venerdì	le venerdì vespere
sabatto	le sabbato

Affixos trovate in parolas de interlingua

In le casos a basso, multe derivativos usante le affixos, ha perdit lor original senso post lor extension via le metaphora e le metonymia, mais illos ancora retene lor formas original.

Suffixo pro formar infinitivos de verbos

-r suf. verb infinitivo de verbo (**-ar, -er, -ir**).

Suffixos usate a formar participios de verbos**Participio presente:**

-nte suf. adj. [addite al thema del infinitivo del verbo post remover *-r*. Si le verbo se termina in *-ir*, usa **-ente** post remover *-r*].

crear → *creante*, *vider* → *vidente*, *audir* → *audiente*

Participio perfecte:

-te suf. adj. [addite al thema del infinitivo post remover *-r*]. [Si le verbo se termina in *-er*, cambia le *-e-* de *-er* a *-i-* a formar **-ite**.]

crear → *create*, *vider* → *vidite*, *audir* → *audite*

Formas irregular:

-e suf. adj. [addite al thema del participio perfecte irregular]. Le majoritate de verbos in *-er* e certe in *-ir* e solamente tres in *-ar* ha parallel formas irregular pro le participio perfecte usabile in loco del formas regular. Istos es principalmente usate in derivationes con certe suffixos. Vide a basso].

fricar *fric-/frict-* → *fricate/fricte*,

scriber *scrib-/script-* → *scribite/scripte*,

experir *-per-/expert-* → *experite/experte*.

Suffixos addite al thema del participio perfecte post remover – pro formar adjectivos e substantivos de verbos.

Iste suffixos es quasi semper usate con le forma irregular del participio perfecte quando illo existe.

-ion suf. subs. = action o resultado de ... *-r*.

-ive suf. adj. = 1. tendente a ...*-r*. 2. habente le function de *-r*.

-o, -a suf. subs. = 1. action de ... *-r*. 2. resultado de ... *-r*. 3. loco ubi ... *-r* occorre, 4. uno o cosa producite per ... *-r*.

-or suf. subs. = uno qui o cosa que

-ori suf. adj. = pertinente a o serviente a, le action de ... *-r*.

-orio suf. subs. = loco ubi ...*-r* occorre.

-rice suf. subs. = femina qui

-ura suf. subs. = action o resultado de ... *-r*.

crear, create, creation, creative, creator, creatura

vider vid-/vis-/vist-, vidite/vise, vision, viso, visor

audir, audite, audita, audition, auditive, audito, auditor, auditorio, auditorio

scriber scrib-/script-, scribite/scripte, scripto, scriptor, scriptorio, scriptura

querer quer-/quest-, querite/queste, question, questa, questor, questura

ager ag-/act-, agite/acte, action, active, acto, actor actrice

attribuer -tribu-/tribut- attribuite/attribute, attribution, attributive, attributo

corriger -rig-/rect-, corrigite/correcte, correction, corrective,

corrector, correctori

facere fac-/fact-, facite/facte, faction, facto, factor, factura
surprender sorprend-/surpris-, sorprendite/surprise, sorpresa
currere curr-/curs-, currite/curse, cursa, cursive, curso, cursor
refranger refrang-/refract-, refrangite/refracte, refraction,
refractive, refractor, refractori.

star, state, station, stato, stator, statura

impeller -pel-/puls-, impellite/impulse, impulsion, impulsive,
impulso, impulsor, impulsori

diriger -rig-/rect-, dirigite/directe, direction, directive, director,
directori, directorio, directrice, directura

deponere -pon-/posit-, deponite/deposite, deposition, deposito
deputar, deputate, deputation, deputato

condemnar, condemnate, condemnation, condemnator, condemnatori
causar, causate, causation, causative, causator

*exir, exite, *exita, exito, *exitor*

entrar, entrate, entrada

Suffixos addite a themas de substantivos pro formar substantivos

-ada = 1. producto facite de.... 2. serie de
limon, limonada; columna, columnada

-age [**-agi-** ante altere suffixos] = collection de ...
*folio, foliage; fructo, *fructage*

-alia = collection de cosas sin valor
*ferro, ferralia; cosa, *cosalia*

-ano, -iano = nativo, citatano, habitante, lingua o adherente de.
Atlanta, atlantano; African, africano; Italia, italiano; Wesley,
wesleyano, Marte, martiano

-ario = 1. persona concernite con o caracterizate per ...
2. collection de 3. loco ubi collection de ... es deposite.
mission, missionario; vocabulo, vocabulario; herba, herbario,
grano, granario

-astro, a = 1. cosa o persona sin valor. 2. persona affin per marriage.
poeta, poetaastro; juicio, judiciastro; patre, patraastro

-ata = contentos de o quantitate contenite in un
*coclear, coclearata; calice, *caliciata.*

-ato = function, stato, rango, jurisdiction, periodo de officio, o territorio de un”
duce, ducato; novicio, noviciato.

-culo, o = [diminutivo de latino] *parte, particula; lat. circus (circulo),*
circulo; pede, pediculo; vaso, vasculo; rete, reticulo,
cubo, cubiculo

-ella, o = [diminutivo de latino] *rastro, rastrello; cinere, Cinerella*

-illa, o = [diminutivo de latino] pupo, pupillo

-ennio = un periodo de annos. *biennio* duo annos, *millennio*, mille annos.

-eria = 1. loco ubi ... es facite, fabricate o vendite
2. arte, mestiero o practica de fabricar con ... o le producto de tal labor.
3. comportamento de un ... o similar a quello de un

- lacte, lacteria; drappo, drapperia; diavolo, diaboleria.*
- ero, a** = 1. uno qui o cosa que labora con o tracta de
barba, barbero; banca, banchero, obra, obrero, balrna, balrnero infirme, infirmera; calde, caldera
2. lo que contine, coperi, protege, o da le *sucro, sucrero; suppa, suppera; caffè, caffètera (-era es plus commun).*
3. campo, mina, o petreria ubi es cultivate o trovate.
*ris, risera; diamante, *diamantera, gypso, gypsera*
- ero** = arbore, arbusto, o planta que produce le
amandola, amandolero, orange, orangero
[Nota: nomines de fructo in *-a* sovente ha arbores in *-o*: *persica, persico; pira, piro*. In tal casos *-o* es synonyme con *-ero*]
- ese** = 1. nativo o cititano o habitante de 2. lingua de
Francia, francese. Japon, japonese, Portugal, portuges.
- essa** = 1. feminin 2. sposa de un
tigre, tigressa; conte, contessa; mayor, mayoressa.
- eto** = arboreto de
*pino, pineto; ulmo, *ulmeto; *orangiero, orangiereto.*
- etto, a** = diminutivo de [le sol diminutivo in active formation].
hacha, hachetta, pacco, pacchetto, camion, camionetto
- ia** = pais, provincia o region del*anos* o nominate pro le
*greco, Grecia; arabe, Arabia; tocharos, *Tocharia.*
- ia** = 1. stato, qualitate, statura o jurisdiction de un
2. arte, scientia, practica, profession, establimento de un ..
abate, abbatia, geologo, geologia; idolo, idolatra, idolatria; radiologo, radiologia; bottinero, bottineria.
- ica** = scientia o studio del *electron, electronica.*
- ico** = uno experte o habile in le arte o scientia de
historia, historico; chimia, chimico.
- il** = loco ubis es mantenite o retenite.
campana, campanil; can, canil.
- ina** = substantia producite de, o caracterizante, pertinente a
caseo, caseina; globulo, globulina, glandas adrenal, adrenalina
[Usate usualmente in contextos technic del biochimia e medicina].
- ismo** = 1. stato o practica de esser un *despota, despotismo*
2. [Med.] condition abnormal resultante del excesso de
plumbo, plumbismo
3. doctrina o practica de o concernite con
Marx, marxismo; cubo, cubismo; impression, impressionismo.
- ista** = 1. uno qui practica le arte o scientia de
biologia, biologista; tympano, tympanista
2. adherente del doctrina o practica de
Marx, marxista, Calvin, calvinista, evolution, evolutionista, creation, creationista.
- ita** = 1. habitante, cititano o nativo de
Neapole, neapolita; Israel, israelita
2. Partisano, adherente, membro de
Jacobo, jacobita [applicate a ambe sexos].
- ite** = rocco o altere mineral que contine ... o ressembla

- ligno, lignite; meteoro, meteorite, pyr-, pyrita.*
- itis** = maladia inflammatori del (organo).
appendice, appendicitis; esophago, esophagitis.
- oide** = alque similar a o formate como
anthropo-, anthropoide; disco, discoide
- olo, a** = [diminutivo de latino] : *alveo, alveolo; capra, capreolo*
- ulo, a** = [diminutivo de latino]: *socco, socculo; vetere, vetula*
- on** = [augmentativo de latino]: *caldera, calderon; carta, carton; ave, avion*
- osis** = condition o stato abnormal o mal del ... o causate per ..., o caracterizate per
neuro-, neurosis; tuberculo, tuberculosis, halito, halitosis, brucella, brucellosis
- unculo** = [diminutivo de latino]. *pede, pedunculo.*

Suffixos addite a themas de substantivos pro formar adjectivos

- al** = pertinente a, habente le qualitate de ...
natura, natural; loco, local; radice, radical.
- an** = pertinente a
urbe, urban, America, american, republic, republican.
- ari** = pertinente a, consistente de etc.
legenda, legendari, fragmento, fragmentari.
[le variantes **-er** e **-ier** pote esser usate a corresponder a substantivos in **-ero** e **-iero**, respectivamente]
- ate** = possedente un o plure, formate como un ... [Coincide con le participio perfecte de verbos in *-ar, annellar* → *annellate*]. *barba, barbate; folio, foliate.*
- esc** = 1. similar a, o characteristic de un *gigante, gigantesc.*
2. in le maniera o stilo de *arabe, arabesc, Chopin, chopinesc.*
- ese** = pertinente a, specialmente a un nativo de un pais.
China, chinese; Portugal, portuges.
- ic** = de, pertinente a, caracterizate per
cyclo, cyclic; historia, historic; cubo, cubic; calor, caloric.
- ifere** = producente, rendente *cono, conifere; carbon, carbonifere.*
- ific** = facente o causante *pace, pacific; scientia, scientific*
- il** = pertinente a, characteristic de un *puero, pueril; juvene, juvenil; cive, civil; gente, gentil; hoste, hostil; infante, infantil*
- in** = de o pertinente a alque. *can, canin; vacca, vaccin, femina, feminin.*
- ista** = pertinente a ...ismo o *evolution, evolutionista; marxismo, marxista; cubismo, cubista.*
- oide** = similar a o formate como un
ellipse, ellipsoide; negro, negroide; cubo, cuboide.
- ose** = plen de, abundante in, caracterizate per *joco, jocose, religion, religiose; avantage, avantageose; pavor, pavorose.*
- otic** = pertinente al ...osis. *neurosis, neurotic; necrosis, necrotic.*
- ulente, -olente, -ilente** = abundante in, plen de... *corpulente, somnolente, pestilente*

Suffixos addite a themas de substantivos, adjectivos e verbos pro formar verbos

- ar** = 1. facer uso de ..., o applicar ..., o dar ... (a) *flecha, flechar; sal, salar*
 2. facer o render *folio, foliar; flor, florar; sic, siccar; cena, cenar; pan, panar; frigide, frigidar; lubric, lubricar; selection, selectionar; collection, collectionar; approxime, approximar*
 3. [applicare al themas del participio perfecte] (frequentativos)
 a .repetere action o applicar con fortia intense. *ager, agitate, agitar; ceder, cesse, cessar; caper, capte, captar*
 b.[multe verbos romance de iste typo reimplaciava le original verbos latin proque illos esseva plus compatibile con le fortia emotional e dramatic favorate in parlantia popular *can-, *cante, cantar; salir, salte, saltar*].
- ificar** = facer, render, convertir a *ample, amplificar; petra, petrificar*. [iste suffixo applicate a substantivos es equivalente a **-ific + -ar**]. [facer un cosa a alque nove e differente que antea]. *ample, amplificar; petra, petrificar; ver, verificar; forte, fortificar, classe, classificar; signo, significar*.
- icar** = causar, facer *commun, communicar*
- igar** = causar, facer[< lat. agere] caste, *castigar, fuste, fustigar, fumo, fumigar; lat. mitis (blande), mitigar; nave, navigar*.
- izar** = 1. facer a un nove stato sin perder le previe identitate. *pulvere, pulverizar; energia, energizar; autor, autorizar, cannibal, cannibalizar; central, centralizar; carbon, carbonizar*
 2. devenir *crystallo, crystallizar*
- scer** = Commenciar le action o esser in le processo de devenir. [addite al thema del infinitivo post remover *-r*. Non usate activemente in formar nove parolas]. *florer, florescer; cup-, concupiscer; ferver, effervescer*.

Suffixos addite al thema de verbos o le participio perfecte pro formar adjectivos.

- ace** = inclinate a, tendente a. *caper, capace; lat. audere, audace; faller, fallace; effic-, efficace; tener, tenace*
- bile** = susceptibile al action de o capace del action de *culpar, culpabile; leger, legibile; audir, audible; mover, movibile*
 Quando le verbo ha un irregular participio perfecte cuje thema fini post un vocal con *-s-, -pt-, -ct-, -st-, o -x-*, on adde **-ibile** al thema: *perciper, percepte, perceptibile; deducte, deductibile; flexe, flexibile; funder, fuse, fusibile*. (Mais non *absorber, absorpte, *absorbibile: absorber, absorbibile*).
- bunde** = adjectivo de condition imminente: *morir, moribunde; nausear, nauseabunde; vagar, vagabunde*
- cunde** = adjectivo de condition imminente: *ruber, rubicunde*
- ide** = essente in le condition o stato de; possedente le qualitate de: *caler, calide; valer, valide; torper, torpide; languer, languide; liqu-, liquide; liv-, livide; lucer, lucide; rab-, rabide; rig-, rigide; timer, timide; stuper, stupide*
- ile** = susceptibile al o capace del action de ...: *fra(n)ger, fragile;*

- ager, agile; facer, facile; reptar, reptile; ut-, utile*
- ule** = inclinate a, tendente a. *biber, bibule; pender, pendule, garr-, garrule*
- ue** = inclinate a, tendente a, possedente le proprietate de.... *conti(n)g-, contigue; superfluer, superflue; nocer, nocue; lat. ambigere (ambi- + agere), ambigue*

Suffixos addite al radice o thema de verbos pro formar substantivos

- ada** = action continuata o prolongate de : *promenar, promenada; cavalcar, cavalcada; cannonar, cannonada*
- age** = action o processo de ... -r. *acierar, acierage, lavar, lavage; equipar, equipage*.
- atro** = un instrumento, medio, o loco de action: *arar > aratro*
- bulo** = un instrumento, medio, o loco de action: *star > stabulo; vestir > vestibulo; infunder > infundibulo; vocar > vocabulo*
- cro** = un instrumento, medio, o loco de action: lat. *fulcere > fulcro*
- eria** = 1. loco ubi ...-r es performate: *distillar, distilleria; piscar, pischeria; robar, roberia*.
 2. arte, mestiero, o practica de ... -r: *brodar, broderia*.
- (a/i)cula,o** = un instrumento, medio, o loco de action: *spec-, speculo; recept-, receptaculo; coperir, copericulo; obstar, obstaculo; veher, vehiculo; curren, curriculum*
- mento** = action de o un instrumento, medio, resultado, o producto del action: *governar, governmento; abolir, abolimento; fulger, fulgimento; pagar, pagamento; altiar, altiamento; avantior, avantiamento*.
- or** = activitate, condition o sentimento de ...: *amar > amor; caler > calor; arder > ardor; pav- > pavor; doler > dolor; tremere > tremor; valer > valor; errar > error; torper > torpor; splendor > splendor; rancer > rancor; rig- > rigor; viger > vigor; ruber > rubor; timer > timor; stuper > stupor*.
- nte** = agente qui ... [= **-or** addite al participio perfecte].
- ula,o** = un instrumento, medio o loco de action. *reger, regula, coager, coagulo, coagular*.
- Suffixos addite a themas de adjectivos pro formar substantivos**
- icia** = stato o qualitate de esser *juste, justicia; mal, malicia*
- essa** = stato o qualitate de esser *large, largessa; polite, politessa, ric, ricchezza*
- ia** = stato o qualitate de esser *efficace, efficacia; felice, felicia; fraudulente, fraudulentia*
- ia** = stato o qualitate de esser *zelose, zelosia, endemic, endemia hydrocephale, hydrocephalia* (usate in terminos medic o technic).
- ismo** = 1. stato o qualitate de esser ...” *provincial, provincialismo;*
 2. doctrina o practica que concerne lo que es *social > socialismo; paupere, pauperismo; mute, mutismo*
 3. lo que es characteristic del populo o lor lingua: *german, germanismo; russe, russismo*.
- ista** = adherente del doctrina o practica concernite con lo que es:

social, socialista; monarchic, monarchista; pragmatic, pragmaticista.

- itate** = stato o qualitate de esser: *lucide, luciditate; instabile, instabilitate; familiar, familiaritate.*
[un synonymo de **-itute**, mais preferite quando le base jam es un derivativo]. Ante altere suffixos que se comencia con **-a-itate** es abbreviate a **-it-**: *autoritate > autoritari*
- itute** = stato o qualitate de esser. ... *certe, certitude; infinite, infinitude; recte, rectitude; exacte, exactitude; alte, altitude; apte, aptitude; grate, gratitude; sol, solitude.* (**-itudin-** quando additional suffixos es addite.)

Suffixos addite a adjectivos pro formar adjectivos.

- ette** = (diminutive) quasi, alquante.... *belle, bellette; blanc, blanchette*
- issime** = (superlative) multo, le plus.... *belle, bellissime, excellente, excellentissime.*
- ista** = pertinente al -ismo o a -istas. *socialismo, socialista; comunismo, comunista.*

Suffixos pro derivar adverbios de adjectivos

- mente** = in le maniera de, del puncto de vista de, con respectu a, a un (specificate) grado de ; *lente, lentamente, rapide, rapidamente, relative, relativemente; extreme, extrememente, annual, annualmente* Post *-c* le vocal **-a-** es inserite: *telepathic, telepathicamente*
- o** = certe adjectivos ha correspondente adverbios obtenite per adder **-o** al thema del adjectivo: *certe, certo; expresse, expresso, juste, justo; multe, multo, preste, presto; quante, quanto; subite, subito, tante, tanto, tote, toto.* Adjectivos in *-issime* pote formar adverbios per adder **-o** al thema: *bellissime, bellissimo.*

Prefixos de latino

Multe prefixos habeva origines como prepositiones in le latino antique. Illes esseva usate in lor senso prepositional o como intensificatores de verbos.

- a-** = con verbos, e in combination con suffixos verbal, con substantivos e adjectivos pro indicar a, verso, cambio a, e augmento de intensitate: *bassar, abassar; batter, abatter.* [Non usate activemente in nove formationes]
- a-** = non, sin, mancantia: [**an-** ante *-h-* e vocales] con substantivos e adjectivos: *gnostic, agnostic; theista, atheista, alphabete, analphabete.*
- ab-** [ante vocales e **d, g, l, n, r, s**] = via de, separation, origine, action: origine, action: *ducer, abducer; errar, aberrar; breve, abbreviar; sorber, absorber. abs- [ante **-c-** e **-t-**] *ceder, absceder; cinder, abscenter; tener, abstinere; truder, abstruder, traher, abstraher, abstracto.* [Non in nove formationes].*
- ad-** = a, verso, a in, e per le metaphora de motion verso alque **ad-** exprime cambio a o augmento de intensitate: *judicar, adjudicar, sorber, adsorber; mitter, admitter; orar, adorar, ornar, adornar. ad- es*

- assimilate a consonantes altere que *d, h, j, m, e v*: *prender, apprehender, commodar, accommodar; copular, accopular, salir, assalir; scriber, ascriber; cender, ascender; sumer, assumer; tender, attender; tanger [-ting-/-tact-] attinger.*
- ante-** = precedente in tempore o spatio. In substantivos, adjectivos e verbos: *camera, antecamera; diluvio, antediluvio; ceder, anteceder, antecedente; poner, anteponer, anteposition.*
- anti-** = opponite a, contra, opposite de. In substantivos e adjectivos. *Christo, Antichristo; aeree, antiaeree; septic, antiseptic* [**ant-** ante vocales e *h*]: *artic, antartic; helminth, anthelminth.*
- auto-** = se mesme. In substantivos e adjectivos. *biographia, autobiographia; didactic, autodidactic.*
- auto-** = abbreviation de automobile. *strata, autostrata; dromo, autodromo.*
- circum-** = circa, in le vicinitate de, ir circa o in torno de alque. Con verbos e adjectivos. *navigar, circumnavigar; volver, circumvolver; star, circumstar; cider, circumcider, circumcision; scriber, circumscribe. [circu- ante *-i-*]. *ir, circuir, circuito.**
- co-** = companion, complemento, junctemente, union. Con substantivos e adjectivos: *adjuvante, coadjuvante; existente, coexistente; idealista, coidealista, naufrago, conafrago.*
- con-** = con, insimul, junctemente, mutualmente, union. Augmentation de senso. Con adjectivos, substantivos e verbos: *latere, collateral; formar, conformar; fronte, confrontar, fluente, confluyente.*
co- ante vocales e **h**; **col-** ante **l**; **com-** ante **b, m, p**; **cor-** ante **r**; **co-** coincide con **co-** supra.
- contra-** = contra, in opposition a. Substantivos e verbos: *balancia, contrabalancia; dicer, contradicer; facer, contrafacer; mandar, contramandar; signo, contrasigno; venir, contravenir.*
- de-** = de alto a basso, deviante del rectitude, remotion de, via de; fortifica un verbo: *componer, decomponer; clinar, declinar; -scender, descender; traino, detrainar; traher, detraher; crepitar, decrepitar; pender, depender; primer, deprimer; ducer, deducer; fraudar, defraudar; legar, delegar; crescer, decrecer; fenestrar, defenestrar; fluer, defluer; formar, deformar; foresta, deforestar; moral, demoralizar; bassar, debassar; militar demilitarizar; mobilizar, demobilizar; merito, demerito; centralizar, decentralizar; throno, dethronar; poner, deponer; construer, deconstruer, deconstruction; contaminar, decontaminar; energizar, deenergizar. A vices syn. de **dis-**.*
- de-** = possedente un molecule caracterizate per le remotion de un o plus atomos de alcun elemento. Nomenclatura chimic international.
- dis-** = 1. a parte, separatamente; dividite, disperse: *rumper, disrumper.*
2. non ..., contrari a o opposite a...: *contente, discontente; harmonia, disharmonia; accordo, disaccordo; creder, discredere; acido, disacidificar*
- ex-** = previemente, anteriormente. Con substantivos: *presidente, ex-presidente; sposa, ex-sposa; convicto, ex-convicto.*
- ex-** = (ir) foras de, a vices accompaniaate per altiar se e cambiar de condition. In verbos e lor derivativos. *acerbar, exacerbar; cider, excider; ceder, exceder; crescer, excrescer; haurir,*

- exhaurir; ir, exir, exito; peller, expeller; plano, explanar; primer, exprimer; purgar, expurgar; -stinguer, extinguir; torquer, extorquer; traher, extraher, extraction, extracto.*
- e- ante b, d, g, l, m, n, r, j, v:** *bullir, ebullir; dicer, edicto; facer, efficer; feminar, effeminar, effeminate; grege, egregie; laborar, elaborar; levar, elevar; leger, eliger; mitter, emitter; mover, emover, emotion; norme, enorme; jac-, ejicer, ejecte; volver, evolver, evolution.*
- extra-** = 1. foras de, foras le scopo de.... 2. multo, inusualmente, altamente. *territorio, extraterritorial; marital, extramarital; mural, extramural; ordinari, extraordinari; special, extraspecial.*
- gran-** = 'grande' (in nomines de parentes): *patre, granpatre, matre, granmatre; nepo, grannepto; oncle, granoncle.*
- in-** = 1. in, a in. In verbos e lor derivativos: *ducer, inducer; capsula, incapsular; secar, insecar; jac-/jic-, injicer; ir, initiar; gerer, ingerer; gorga, ingorgar; -herer, inherer; spirar, inspirar; stillar, instillar; fluer, influer; formar, informar.*
2. non, negation, mancancia: *coherente, incoherente; capabile, incapabile; certe, incerte; delicate, indelicate; efficace, inefficace; grate, ingrate; nocer, nocente, innocente.*
- il-** ante **l**, **im-** ante **b, m, p, ir-** ante **r**.
- inter-** = inter. In substantivos, adjectivos e verbos: *acto, interacto; linea, interlinear; racia, interracial; nation, international.*
- intra-** = in le interior de. In adjectivos: *venose, intravenose; mural, intramural; dorso, intradorsal.*
- intro-** = verso le interior. In verbos e lor derivativos: *ducer, introducir; spec-, introspecer, introspection; mitter, intromitter.*
In antonymos de vocabulos con **extro-**.
- juxta-** = presso, proxime a, al latere de. *poner, juxtaponer.*
- mis-** = 1. malmente. In verbos: *conciper, misconciper; interpretar, misinterpretar; usar, misusar.*
2. non: *anthrope, misanthrope; creder, miscredentia.*
- non-** = non, mancancia de. In substantivos e adjectivos: *senso, nonsense; conformista, nonconformista; usator, nonusator; credibile, noncredibile.* Synonymo de **dis-** e **in-**.
- ob-** = verso, contra, in le via de, super, facie a. *jacer, objicer, ligar, obligar; struer, obstruer; claude, occluder.* **oc-, of-, om-, op-**
- per-** = 1. per, per toto. In verbos: *forar, perforar; vader, pervader; venir, pervenir.*
2. completamente, totalmente: *leger, perleger; orar, perorar; -querer, perquirer.*
- post-** = post, post in tempore, location o ordine. In substantivos, adjectivos e verbos: *poner, postponer; glacie, postglacial; moderne, postmoderne; scripto, postscripto; meridie, postmeridie.*
- pre-** = ante in tempore, position, rango o ordine. In substantivos, adjectivos e verbos: *dominar, predominar; -cider, precider; ceder, preceder; definir, predefinir; dicer, predicar; existentia, preexistentia; judicar, prejudicar; ocupar, preoccupar.*
- re-** = 1. retro. In verbos e lor derivativos: *flecter, reflecter; ager, reager; action, reaction; tornar, retornar; tener, retener.*
2. de novo. *novar, renovar; producer, reproducer; scriber, rescriber; construer, reconstruer.*
- retro-** = retro. In verbos: *ceder, retroceder; ducer, retroducer; gradar, retrogradar; -spic-, retrospect-, retrospection. ager, retroager.*
- sub-** = 1. sub, subtus. In substantivos, verbos e adjectivos: *lingua, sublingual; currente, subcurrente; camisa, subcamisa; jacer, subjacer; linear, sublinear; levar, sublevar; mar, submarin.*
2. subordinate de, subdivision de: *division, subdivision; chef, subchef; locotenente, sublocotenente.*
3. minimemente: *bullir, subbullir*
- assimilate a c, f, g, m, p, r:** *ceder, succeder; currer, succurrer; cubo, succubo; fixar, suffixo; gerer, suggerer; primer, supprimer; rogar, surrogar; sus- ante -ci-, -sp-, tener: -cip-/-cept-, suscip-, susception; spectar, suspectar; -spic-, suspicionar; tener, sustener.*
- super-** = 1. super, in alto. In adjectivos, substantivos e verbos: *poner, superponer, superposition; viver, superviver; vider, supervider; facie, superface.*
2. multo, excessivamente, troppo de: *abundante, superabundante; pagar, superpagar; producer, superproducer; excitar, superexcitar; fin, superfin; saturar, supersaturar.*
- trans-** = 1. trans, ultra, superpassante. In substantivos, adjectivos e verbos: *portar, transportar; Alpes, transalpin; ration, transrational; mitter, transmitter; parer; ir, transir, transito; figurer, transfigurar.*
2. per. *parer, transparer; poner, transponer.*
- ultra-** = ultra, plus a la, in excesso, extreme. In substantivos, adjectivos e verbos: *passar, ultrapasar; violette, ultraviolette; mar, ultramar; radical, ultraradical.*
- vice-** = uno que reimplacia In substantivos: *rege, vicerege; director, vicedirector; conte, viceconte; presidente, vicepresidente.*
- Prefixos de origine grec in vocabulos technic**
- a-, an-** = non, sin, mancancia. *esthesia, anesthesia; gnostic, agnostic, anabolic.*
- amphi-** = 1. ambe, a ambe lateres. *bio-* vita, *amphibie* 2. circa. *theatro, amphitheator.*
- ana-** = de novo. *baptismo, anabaptismo.* Syn. de **re-**.
- apo-** = 1. via de. geo- terra, *apogee*. 2. formate de, pertinente a: *morphina, apomorphina.*
- cata-** = 1. a basso, verso a basso. *rhino-* nase, *catarrhin.. cata + ballein* (jectar), *catabolismo; cataplexia,* (cata + plexe > apoplexia)..
2. contra; reflecte. *-optro-, catoptric.*
- dia-** = 1. per. *metro, diametro; therm-* calor, *diathermia.*
2. trans, a parte, via. *dia-* + *legein* parlar, *dialoge; speirein* disperger, *diaspora.* Syn. **dis-**, **per-**.
- dys-** = mal, malmente. *pepsia* digestion, *dyspepsia* Syn. **mis-**.

- ecto-** = externe. *derma* pelle, *ectoderma*. Syn. **extra-**.
en- = in, a in *demos* popolo, *endemic* **em- ante b, m, p, ph.**
endo- = interior. *derma* pelle, *endoderma*
ento- = in, al interior. *-zoon* animal, *entozoon* parasito del intestino.
ent- ante vocales.
epi- = super. *-tapho-* tumba, *epitaphio*.
exo- = foras. *gamo-* marriage, exogame; *skeleto*, *exoskeleto*.
hyper- = super, ultra, troppo. *critic*, *hypercritic*; *troph-* nutrimento, *hypertrophia*.
hypo- = sub. *derma*, *hypodermatic*. *troph-*, *hypotrophia*.
meta= = 1. posterior. *carpo*, *metacarpo*.
 2. trans, transcendente, plus alte. *physica*, *metaphysica*; *mathematica*, *metamathematica*.
 3. post, subsequente a. *zoon*, *metazoon*.
 4. derivate, metameric. *globulina*, *metaglobulina*.
para- = 1. al latere de. *sito-* alimento, *parasito*.
 2. mal. *-dox-* opinion, paradoxe; typhoide, paratyphoide.
par- ante vocales e h.
peri- = circa. *metro* misura, *perimetro*.
syn- = con, insimul; similar. *phon-* voce, *synphone*. *these*; poner, *synthese*. **syl- ante l, sym- ante b, m, p, ph.** Syn. **con-**

Prefixos in compositos del greco.

- aero-** = aere. *aeroplano*, *aerodynamic*, *aerophobia*, *aerotransporto*.
archi- = chef, principal, que regula. *archiepiscopo*; *archangelo*.
archo- = antique, original, primitive. *archozoon*, *archoeologia*. **archo-**
electro- = electric, electricitate. *electromotor*, *electrotherapia*.
equi- = equal, equalmente. *equilateral*; *equivaler*; *equilibrio*.
hemi- = medie. *hemisphero*, *hemicyclo*, *hemitrope*. Syn. **semi-**
helio- = le sol. *heliocentric*, *heliotrope*, *heliostato*, *heliogravure*.
hem- = sanguine. *hemoglobina*, *hemophilia*, *hemostato*, *hemorrhagia*
hetero- = differente. *heterosexual*, *heterogenee*.
hier- = sacre. *hierarchia*, *hieratic*, *hierologia*, *hieroglyphico*
homo- = le mesme. *homosexual*, *homogenee*, *homozygote*
homeo- = similar. *homeopathic*, *homeostasis*.
hydr- = aqua. *hydrante*, *hydroelectric*, *hydrocephalo*, *hydrophobic*.
iso- = equal. *isometric*, *isotonic*, *isobaro*, *isotopo*.
macro- = longe, large, grande. *macroscopic*, *macrocephal*, *macroeconomic*.
micro- = parve, micre. *microscopic*, *microeconomica*, *microbio*
neo- = nove, moderne. *neolatino*, *neonato*, *neologismo*, *neokantian*.
omni- = toto. *omnivore*, *omnipotente*, *omnisciente*, *omnividente*.
paleo- = antique, ancian, in contrasto con neo-. *paleozoic*, *paleontologia*, *paleohistoria*.
pan- = toto inclusive. *panamerican*, *paneuropee*, *panarchia*, *pantheismo*.
photo- = 1. lumine. *photochimia*, *photosynthese*, *photoanalyse*.
 2. photographia. *photogravura*, *photogenic*, *photomontage*.
proto- = prime, primitive, prototypal. *prototypo*, *protoromance*, *protoplasma*, *protozoon*.
pseudo- = false. *pseudonymo*, *pseudointellectual*, *pseudopodio*.

- quasi-** = alquanto, quasi. *quasidelicto*, *quasicomplete*, *quasicontracto*.
radio- = 1. radio (de lumine, x-radio, etc.). *radiographia*, *radiologia*, *radiotherapia*. 2. radio (communication). *radiodiffunder*, *radiogramma*, *radiotelephonia*
semi- = medie, quasi. *semicirculo*, *semifluido*, *semilunar*, *semiofficial*.
tele- = 1. distante. *telescopio*, *television*, *telegrapho*, *telemetro*, ```` *telepathic*, *telephono*, *telephoto*.
 2. pertinente a television. *telespectar*

Suffixos del greco in compositos.

Nota: Le vocales initial del suffixos como indicate a basso es le forma typic. In combinationes con le precedente elementos que ha un schema normal de composition, le vocal initial usual pote disappear o esser reimplaciate per un altero. P.e. **tele-** + **-ometro** > **telemetro**.

- icida** = occisor. *mataricida*, *patricida*, *bufonicida*, *draconicida*.
-cidio = occision. *matricidio*, *homocidio*, *patricidio*, *genocidio*.
-omane = folle, insan. *megalomane*. **-omano** = uno qui es assi **afflicte**. *megalomano*.
-ometro = instrumento pro mesurar. *aerometro*, *cardiometro*, *barometro*.
-graphia = systema o technica de scriber. *telegraphia*.
-ographo = 1. instrument que scribe o registra: *seismographo*, *telegrapho*.
 2. uno qui scribe: *biographo*, *telegrapho*.
-ologia = scientia de. *biologia*, *histologia*, *physiologia*, *psychologia*.
-ologo = uno qui practica le scientia de. *biologo*, *psychologo*, *physiologo*.
-ophile = uno qui ama le *anglophile*, *francophile*, *cattophile*.
-o homine qui ama... **-ia** femina qui ama... *francophilo*.
-ophilia = tendentia a amar le.... *pedophilia*, *cattophilia*.
-ophobe = qui time o es averse a.... *claustrophobe*, *musophobe*, *hydrophobe*. **-o** homine qui..., **-a** femina qui...
-ia le timor de o aversion a. *claustrophobia*, *musophobia*.
-oscopo = uno qui usa un instrumento pro visualizar *cranioscopo*, *röntgenoscopo*.
-oscopio = instrumento usate per le -oscopo.
-oscopia = le studio del uso del ...-oscopio.

Composition con radices e affixos es a vices de novo e non semper basate super previe compositos.

Infiltrar non es derivate per adder *in-* a un previe verbo *filtrar*, mais es un composito de *in-* + *filtro* + *-ar*.

heliocentric non es derivate de un previe *heliocentro* (que non existe) mais es un composito de *helio-* + *centro* + *-ic*.

- uni-** + **latere+** **-al** = **unilateral**
re- + **fresc** + **-ar** = **refrescar**
ad- + **commode** + **-ar** = **accommodar**
semi- + **tropico** + **-al** = **semitropical**
neo- + **litho-** + **-ic** = **neolithic**
inter- + **linea** + **-al** = **interlineal**
inter- + **lingua** + **-ista** = **interlinguista**

semi- + legion + -ario = semilegionario
 ex- + margine + -ar = emarginar
 proto- + ceramo + graphia = protoceramographia

Compositos de substantivos e verbos pro facer adjectivos

Reimplaciar -a, -o, o -e de substantivos o le fin verbal con -e o nihil.

late (spisse) + collo = laticolle

albe (blanc) + flor = albiflor

cruce + forma = cruciforme

mixte + linea = mixtilinee

crasse + lingua = crassilingue

poly- + syllabo = polysyllabe

melle + fluer = melliflue

saxo + franger = saxifrage

ventre + loquer = ventriloque

igne + vomir = ignivome

carne + vorar = carnivore

Un vocal transitional inter le componentes del composito es usualmente -i-.

Particulas grammatical non pote formar nove compositos.

Plus que un preposition pote esser usate insimul:

Ille vade a in le foresta. (Ille vade in le foresta). Illo cadeva a inter le libros.

Illa te accompaniara usque a trans le montanias.

Tabula de particulas grammatical

Le sequente tabula contine un lista de particulas grammatical utile in usar interlingua. Le particulas es selectionate pro esser prototypos de formas in le linguas romance moderne o pro satisfacer regulas supplementari usate quando il non ha tres variantes similar. Ben que il existe particulas de pur latin in le practica de Dr. Gode, illos non esseva determinate per le usual regulas de interlingua. Gode ha preferite particulas latin *en masse* proque un studio preliminar in 1940 de particulas in solmente le tres linguas romance major de francese, italiano e espaniol/portugese non ha rendite bastante particulas con tres variantes, su criterio allora del 'internationaliate'. Si ille habeva cercate altere linguas romance minor tanto ben, ille haberea trovate plus particulas con tres variantes. E si ille ha usate technicas supplementari quando il non habeva tres variantes, ille ancora haberea trovate plus particulas. Particulas latin es equalmente non international. Multe particulas latin es obscur e infamiliar. Plus tarde in constatar le vocabulario international Gode e su linguistas ha cercate plus linguas o ha usate le technicas supplementari quando illes non ha trovate tres variantes pro un concepto international. Le *Interlingua-English Dictionary (IED)* equalmente contine additional particulas romanice in '[]'. Illos non esseva producte per le methodos usate con le resto del vocabulario mais esseva particulas romanice de altere linguas constructe. Alcun tal particulas es in le lista a basso proque illos es incidentalmente prototypos o satisface criterios supplementari. Mais le lista a basso equalmente contine alcun particulas non in le *IED* que satisface le mesme criterios de internationalitate e que es similar a particulas in plure linguas parlate hodie per milliones de parlantes.

Particulas grammatical in uso frequente						
Inter-lingua	Anglese	Espaniol	Francese	Germano	Italiano	Portu-gese
a, al (a le)	to, to the	a	à	zu, an	a	a
a causa de	because of	por causa de	à cause de	wegen	a causa di	por causa de
alc- alqu-	alcubi, indica	alcun indefinite	alquante loco, un,	alquando quantitate	alque tempore	o cosa
alque (1) (2)	something somewhat	algo algo	quelque chose un peu	etwas ein wenig	qualche cosa alquanto	algo algo
alora	then	entonces	alors	dann	allora	então
alte (adj) alto (loco)	high top	alto	haut	hoch	alto	alto
altere	other	otro	autre	andere	altro	outro
a minus que	unless	a menos que	à moins que	wofern	a meno che	a menos que
ancora	still	todavía	encore	noch	ancora	ainda
ante (1) (loco) (2)	before before	antes de delante de	avant devant	vor vor	prima di davanti	antes de diante de
aquelle, fille	that (dem.)	aquel, aquella	ce .. là	jener	quello	aquele, aquela
aqui, ꞥhic	here	aquí	ici	hier	qui	aqui
assi	thus, so	así	ainsi	so	così	assim
avante	before	antes de	en avant de	vor	prima di	diante
basse	low	bajo	bas	niedrig	basso	baixo
ben que	although	bien que	bien que	obgleich	benchè	embora
cata	each	cada	chacun	jeder	ciascuno	cada
cima	top	cima	cim	cima	cimo,cu m	cima, cume
circa	around; about; nearly	alredador de; cerca de	autour de; près de	um	intorno; presso, circa	em redor de;junto a; por volta de
como	as,like	como	comme	wie, als	come	como
con	with	con	avec	mit	con	com
contra	against	contra	contre	gegen	contro	contra
cuje	whose	cuyo	dont	dessen	di chi	cujo
-cunque	-ever	-quiera	-conque	- -	-unque	-quer
de	of, from	de	de	von	di	de

Inter-lingua	Anglese	Espaniol	Francese	Germano	Italiano	Portugese
a partir de	from, from ... on	a partir de	a partir de	von, aus	a partire da	a partir de
de manera que	so that	de manera que	de manière que	sodass	di maniera che	de maneira que
depost, depois	since	despues de	depuis	seit	dopo	depois de
durante	during	durante	durant	während	durante	durante
durante que	while	mientras que	pendent que	während	mentre che	enquanto
e	and	y	et	und	e	e
e ... e	both ... and	y ... y	et ... et	sowhol... wie	e ... e	e ... e
ecce	behold, here is	he aquí	voici	hier ist	ecco	eis
ergo	therefore	por eso	par conséquent	folglich	dunque	por consequente
equal-mente	also	también	également	auch	anche	também
fin a fin que	until, up to (conj)	hasta	j'usque	bis	fino a finche	até
foras	out	fuera	dehors	heraus, hinaus	fuori	fora
foras de	outside of	fuera de	au dehors de	ausserhalb	di fuori	fora de
il face	ago	hace	il y a	vor	fa	há
in	in	en	dans	in	in	em
infra	below	debajo de	sous	unter	sotto	debaixo de
insimul	together	juntos	ensemble	zusammen	insieme	juntos
inter	between, among	entre	entre, parmi	zwischen	fra, tra entre	entre
interim	meanwhile interim	mientras tanto	cependant	inzwischen	intanto	neste interim
intertanto	meanwhile	entretant o	en attendant	inzwischen	infrattanto	entretanto
intra	within	dentro de	dans	innerhalb	dentro di	dentro de
intro	inwardly	hacia dentro	vers l'intérieur	nach innen	verso l'interno	para dentro
de intro de	within	dentro de	dans	innerhalb	dentro di	dentro de

Inter-lingua	Anglese	Espaniol	Francese	Germano	Italiano	Portugese
desde	since	desde	dès, depuis	seit, seitdem	da allora da	desde
ipse	-self	mismo	même	selber	stesso	mesmo
iste, aqeste	this	este	ce ... ci	dieser	questo	este
jam	already	ya	céja	schon	già	já
jammais non jammais	ever nwcwe	siempre jamás	jamais	je niemals	giammai	sempre jamais
(a) la	there	allá	là	dort	là	lá
le qual	that, which	el cual	lequel	welcher	il quale	o qual
loco	place	lugar	lieu	Platz	luogo	lugar
longe	far	lejos	loin	fern	lontano	longe
lo que	that which	lo que	ce que	was	ciò che	o que
mais	but	pero, mas	mais	aber	ma	mas
mesme	-self, same	mismo	même	selber	stesso	mesmo
minus	less	menos	moins	weniger	meno	menos
multe	many, much	mucho	beaucoup	viel	molto	muito
necuno	noone	ninguno	personne	niemand	nessuno	ninguém
ni ... ni	neither .. nor	ni ... ni	ni ... ni	weder ... noch	nè ... nè	nem ... nem
nihil,nil	nothing	nada	rien	nichte	niente	nada
non	not	no	ne ... pas	nicht	non	não
nonne?	is it not?	¿no es verdad?	n'est-ce pas	nicht wahr?	no è vero?	não é verdade?
non-obstante	nevertheless	no obstante	non-obstant	trotzdem	non-ostante	não obstante
nulle, necun	no	ninguno	nul	kein	nessuno	nenhum
o	or	o	ou	oder	o	ou
o ... o	either.. or	o ... o	ou ... ou	entw. ... oder	o ... o	ou ... ou
adj. -e multe pauc quante tante tote mesme preste certe basse subite juste adv. -o multo pauco quanto tanto toto mesmo presto certo basso subito justo						

Inter lingua	Anglese	Espaniol	Francese	Germano	Italiano	Portugese
on	one	uno	on	man	uno	um
ora	now	ahora	maintenant	jetzt	adesso	agora
parve	little, small	pequeño	petit	klein	piccolo	pequeno
pauc	little, few	poco	peu de	wenig	poco	pouco
per	by, thru	por	par	von, durch	per	por
plure	several	unos	plusieurs	mehrere	parecchi	alguns
plus	more	más	plus	mehr	piú	mais
plus tosto	rather	más bien	plutôt	eher	piuttosto	antes
post (1) (2)	behind after	detrás; después de	derrière après	hinter nach	dietro dopo	atrás de depois de
postea	afterwards	después	ensuite	nachher	dopo	depois
pot'esser	maybe	tal vez	peut-être	vielleicht	forse	talvez
presso	near	cerca de	près de	nahe	presso a	perto de
pro	for	por, para	pour	für	per	por, para
proque (1) (2)	why because	porqué porque	pourquoi parce que	warum weil	perchè perchè	porque porque
qual	which, what	cual	quel	welcher	quale	qual
quando	when	cuando, cuándo	quand	wenn, wann	quando	quando
quante	how much/many	cuánto	combien de	wieviel	quanto	quanto
quasi	almost	casi	à peu prés	beinahe	quasi	quase
que (1) Pronomine relative e interrogative, pro cosas in omne casos, pro personas in le caso objective (vide <i>qui</i>). (2) Adjectivo interrogative: "Que fructos prefere vos?" (3) Con-junction: "Il es ver que nos non lo faceva." (4) Particula comparative. "Isto es melior que io ha expectate." (5) In combinationes: ante que, post que, durante que, malgrado que, salvo que, secundo que, ultra que, viste que, etc.						
qui	who	que	qui	der	che	que
re	about	acerca de	sur	über	rispetto a	sobre
retro	back	atrás	en arrière	zurück	indietro	atrás
salvo	save	salvo	sauf	ausser	salvo	salvo

Inter-lingua	Anglese	Espaniol	Francese	Germano	Italiano	Portugese
satis	enough	bastante	assez	genug	assai	bastante
secundo	according to	según	selon	gemäss	secondo	segundo
semper	always	siempre	toujours	immer	sempre	sempre
si (1) (2) (3)	yes if so	si si tan	oui si si	ja wenn so	si se così	sim se tão
sia	be it	sea	soit	sei (es)	sia	seja
sin	without	sin	sans	ohne	senza	sem
sol	only	solo	seul	einzig	solo	único
sub	under	debajo de	sous	unter	sotto	debaixo de
subtus	below	abajo	en bas	unten	sotto	abaixo
super	on, over	sobre	sur	über	sopra	sobre
supra	above	arriba	en haut	oben	su	acima
tal	such	tal	tel	solch	tale	tal
tamben	also	tambien	aussi	auch	anche	também
fante	so much, many	tanto	tant de	soviel (e)	tanto	tanto
tosto	soon	pronto	tôt	bald	tosto	cedo, logo
tote toto	all (adj) all (noun)	todo todo	tout tout	ganz	tutto tutto	todo tudo
totevia	still	sin embargo	toutefois	jedoch	tuttavia	contudo
al altere latere	across, to other side	al otro lado	au delà de	jenseits	di là di	além
a transverso	from side to side	a través de	à travers	durch	attraverso	através
troppo	too, too much	demasiado	trop	zu	troppo	demasiado
ubi	where	donde	où	wo	dove	onde
ultra	beyond	más allá de	au-delà de	ausser	oltre	além de
unde	where	donde	où	wo	onde	onde
usque (a)	until	hasta	jusque	bis	fino a	até
verso	towards	hacia	vers	auf ... zu	verso	para
via (1) (2)	via away	via fuera	via (loin de là	via weg	via via	via forfa
vice un vice in vice de	time, turn once instead of	vez una vez en lugar de	fois un fois au lieu de	Mal einmal statt	volta un volta invece di	vez, uma vez em vez de
vicin	neaby, neighboring	vecino	voisin	verwandt	vicino	vizinho
viste, in vista de	seeing t hat	en vista de	vu	in An- betracht	in vista di	à vista de

Tabula de verbis con participios irregular

Verbo	Rad./Irreg. Themas	Verbo	Rad./Irreg. Themas
ager	ag-/act-, -ig-/act-	experir	exper-/expert-
aperir	aper-/apert-	extinguer	extingu-/extinct-
cader	cad-/cas- ; -cid-	facier	fac-/fact-; -fic-/fect-
caper	cap-/capt-; -cip-/cept-	figer	fig-/fix-
ceder	ced-/cess-	finder	find-/fiss-
celler	cell-/cels-	finger	finger-/fict-
censer	cens-/cens-	flecter	flect-/flex-
cerner	cern-/cret-	fluer	flu-/fluct-, flux-
cognoscer	cognosc-/cognit-	franger	frang-/fract-
coler	col-/cult-	fricar	fric-/frect-
compler	comple-/complet-	fruer	fru-/fruct-, fruit
conficer	confic-/confect-	funder	fund-/fus-
consuler	consul-/consult-	gerer	ger-/gest-
contemner	contemn-/contempt-	haurier	haur-/haust-
coperir	coper-/copert-	indulger	indulg-/indult-
crescer	cresc-/cret-	instinguer	instingu-/instinct-
currer	curr-/curs-	juvar	juv-/jut-
dele	dele-/delet-	laber	lab-/laps-
disperger	-sperg-/spers-	laber	lab-/laps-
distinguer	distingu-/distinct-	leger	leg-/lect- -lig-/lect-
docer	doc-/doct-	linquer	lingu-/lict-
ducer	duc-/duct-	loquer	loqu-/locut-
emer	em-/empt-	merger	merg-/mers-

Verbo	Rad./Irreg. Themas	Verbo	Rad./Irreg. Themas
metir	met-/mens-	scander	scand-/scans-
miscer	misc-/mixt-	scriber	scrib-/script-
mitter	mitt-/miss-	secar	sec-/sect-
morir	mor-/mort-	seder	sed-/sess-
mover	mov-/mot-	sentir	sent-/sens-
mulger	mulg-/muls-	sequer	sequ-/secut-
necter	nect-/nex-	serer	ser-/sert-
noscer	nosc-/not-	siner	sin-/sit-
offerer	offer-/offert-,oblat-	solver	solv-/solut-
panger	pang-/pact-	sorber	sorb-/sorpt-
parer	par-/part-	sparger	sparg-/spars-
pascere	pasc-/past-	sterner	stern-/strat-
patir	pat-/pass-	stringer	string-/strict-
pellere	pell-/puls-	struer	stru-/struct-
pinger	ping-/pict-	sumer	sum-/sumpt-
ponere	pon-/posit-, post-	surger	surg-/surrect-
premere	prem-/press-, -prim-/press-	tanger	tang-/tact-
prender	prend-/prens-/pris-	tender	tend-/tens-/tent-
querere	quer-/quest-	tener	ten-/tent-
quiescere	quiesc-/quiet-	terere	ter-/trit-
raper	rap-/rapt-	texere	tex-/text-
reger	reg-/rect-	torquer	torqu-/tors-, tort-
rumper	rump-/rupt-	torrer	torr-/tost-
sancire	sanc-/sanct-	tribuer	tribu-/tribut-
salire	sal-/salt-	tuer	tu-/tut-/tuit-
sarcire	sarc-/sart-	tunder	tund-/tus-

Verbo	Reg/Irreg. temas	Verbo	Reg./Irreg. temas
uter	ut-/us-	volver	volv-/volut- /volt-
veher	veh-/vect-	vover	vov-/vot-
venir	ven-/vent-	-ferer	-fer-/lat-
verter	vert-/vers-	-herer	-her-/hes-
vider	vid-/vis-/vist-	-luder	-lud-/lus-
vincer	vinc-/vict-	-luer	-lu-/lut-

In aprender interlingua il non es necesse a essayar rememorar tote le formas irregular individualmente in le tabulo previe. Sovente on jam sape le forma irregular a un bon approximation, si non exactemente, in le parolas que fini in *-ion*, *-ive*, *-or*, *-ura* (o lor correspondentes) in su lingua materno. In le *Grammatica* de Gode e Blair illes provideva regulas de transformation pro facilitar le memorization. **Illos non es regulas grammatical.** Le objecto es a transformar le radice al secunde thema in verbos que fini in *-er* o *-ir*. Le secunde thema es le thema a que es addite *-e* a formar le participio perfecte irregular.

Si le verbo fini in *-ir* e su radice fini in

t muta lo a **s o s s** (**Exception: metir/mens-**)

Le sequente refere a tote altere casos:

1. Si le radice fini in **c, l, n, p, r, u, x**, precedite per un vocal adde **t**.
2. Radices que fini con le consonantes sequente adde **t** al radice mais cambia iste consonantes per assimilation al **t**, qual cambio usualmente devocaliza le consonantes precedente le **t**:

Fin de radice	e s c muta a et	Fin de radice	i s c muta a i x t
o s c muta a it	g, h muta a ct	b muta a pt	qu muta a cut
m muta a mpt	l g muta a lt	lv, lu muta a lut	ng, nc, nqu muta a ct
mp muta a pt	rr, ur muta a st, ust	er muta a est	ngu muta a nct
o v muta a ot			

3. Radices que fini con le sequente adde **s** al thema mais cambia consonantes precedente per assimilation al **s** que perde alcun voce in le consonantes precedente.

Fin de radice

d, t muta a s o s s
tt muta a ss
ct muta a x
rg muta a rs
nd muta a so ss

Le resto es exceptiones al previe regulas, totevia illos es parve in numero.

compler	comple-/complet-
deler	dele-/delet-
cerner	cern-/cret-
coler	col-/cult-
siner	sin-/sit-
sterner	stern-/strat-
struer	stru-/struct-
fluer	flu-/fluct/flux
fruer	fru-/fruct/fruit
poner	pon-/posit-/post
premer	prem-/press-
prend-	prend-/prens-/pris-
surger	surg-/surrect-
tender	tend-/tens-/tent
terer	ter-/trit-
torquer	torqu-/tort-/tors-
torrer	torr-/tosi-
tuer	tu-/tut-/tuit-

VOCABULARIO INTERNATIONAL

In su “Manifesto de Interlingua” in 1959 Dr. Gode diceva que interlingua es le standardization del parolas e formas international in le linguas de ‘Romania’, que “debe esser definite como le territorio total in le qual le influencia linguistic del latino continua esser traciabile.” Pro rationes practic IALA ha restricte le cerca pro formas international al linguas que esseva le principal centros de radiation al exterior de parolas international e de plus major recipientes in iste region de parolas de altere linguas. Iste linguas esseva *anglese*, *francese*, *italiano*, *espaniol/portugese* (tractate como un sol lingua), con *germano* e *russo* como alternativos quando le principal linguas del gruppo angloromance non rendeva un solution. Mais io rationa que iste restriction non es absolute, que le definition de ‘Romania’ es plus large que iste gruppo de linguas, e que in certe casos quando solutiones non es obtenite de iste linguas nos ha un directo a cercar altere linguas in le spherio de linguas influentiate per le latino. Il es importantissime a comprender que pro Gode e le linguistas a IALA le vocabulario international es un realitate prexistente e non un invention que le inventor pote formar a su criteria de lo que servirea, in su opinion subjective, certe functiones de communication international. Le scopo de IALA esseva a facer patente iste realitate latente in le linguas parlate per milliones de personas, usante technicas objective de identificar parolas international e de render lor formas manifeste in un forma standard. Totevia le application de iste technicas non es semper infallible ni absolute, mais se depende super le informationes disponibile al uno qui los usa. Le resultados de lor uso pote esser corrigite con additional evidentia linguistic.

Isto es lo que face le rendition del vocabulario international un producto scientific.

Eligibilitate de Parolas International. “Un parola es acceptate como international quando su presentia es attestate—in formas correspondent e con sensos correspondent—in al minus tres del unitates lingual, italiano, espaniol e/o portugese, francese e anglese, con le germano e le russo como possibile substitutos.” (IED, 1951, p. xxvi).

Si o non un parola existe in un lingua non debe esser determinate per su existentia in solmente certe dictionarios selecte. Del altere latere on non es requirite a considerar cata entrata obscur in le plus exhaustive compilationes. Technic parolas debe esser cercate in dictionarios technic, durante que parolas de uso quotidian debe esser cercate in dictionarios medie de usage quotidian. E le cerca non debe confinar se solmente al vocabulario moderne del lingua. Al extreme le procedura va considerar le inclusion de cata vocabulo latin con le provision que su concepto occurre in alcun forma o un altere in le linguas moderne.

Le principio de correspondentia de formas de vocabulos in le varie linguas contribuyente debe esser interpretate con un certe latitude. Il non es necesse que le variantes in le linguas contribuyente sia etymologicamente equivalente in tote respectos. Si illos ha le mesme senso e radices correspondent con le mesme ancestre e differe solmente in le uso de affixos synonyme, illos pote esser regardate como variantes del un le altere.

De plus on pote regardar que certe parolas existe in un lingua, mesmo quando illos non ja existe, si il existe altere parolas in le lingua que pote esser modificate a devenir le parola con un cambio de affixos. P.e. **proxim* o **proximous* non existe in anglese, ben que le vocabulo *proximity* ja existe. Mais on pote theoreticamente regardar **proxim* o **proximous* como le parente de *proximity*. Per un facile cambio del suffixo *-ity*, on pote retroformar **proxim* o *proximous*. Isto va permitir anglese **proxim* a esser comparate con le italian *prossimo* que ja existe. Mais il esserea essential que il ha un altere lingua como le italiano que contine un correspondent forma. Multo de isto va esser realizate per le constatation de un systema international de affixos in le linguas contribuyente e le recognition de lor formas correspondent in le vocabulos del linguas contribuyente. Le *-ity*, *-idad*, *-ità*, *-idade*, e *ité* es tote variantes de un international *-itate*, durante que le italiano *-o* es un suffixo simple de formar un adjectivo del radice del vocabulo que corresponde in senso al anglese uso de necun suffixo o le suffixo *-ous*, o le francese uso de *-al* o *-ale* in su vocabulo *proximal*. Iste principio suggere que on non cerca solmente vocabulos individual mais integre familias derivational in le linguas contribuyente pro discoperir potential familias derivational international. E un final principio es que nulle vocabulo es admittite al vocabulario international sin admitter tote su compositos clar, derivativos e formationes precedente lo in un serie derivational. Per exemplo, si le adjectivo *marin* es eligibile, allora on admitte su subcomposito *submarin* e le derivativo *marinero* e le forma *mar* que lo precede, si o non illos existe in le linguas contribuyente in tres variantes.

Forma de Vocabulos International. Le forma del vocabulo international debe eliminar alcun characteristic unic a un del linguas contribuyente. De plus illo debe esser un forma tal que cata characteristic idiosyncratic de su representation

in un particular lingua contribuyente debe esser explicabile linguisticamente como un transformation monolingual del forma international. Illo debe esser le *prototipo* de que tote le formas contribuyente es variationes specializate. In multe casos le prototipo es le etymologic origine del variantes contribuyente—le prototipo etymologic que es le causa commun de lor similaritate. Mais a vices formas parallel del evolution linguistic in le linguas contribuyente produce formas similar que non corresponde al original forma ancestral. Assi le prototipo debe esser aquelle forma, o historic o theoretic, le plus proxime a tote le variantes tal que cata un de illes devia de illo secundo transformationes characteristic a aquelle lingua. Per exemplo, considera le sequente vocabulos in le linguas contribuyente: ang. *cover*, fr. *couvrir*, it. *coprire*, esp. *cubrir*, pt. *cobrir*. Le origine etymologic de iste vocabulos es le latin *cooperire*. Mais cata un del linguas ha fuse le *-oo-* a *-o-*. Assi le prototipo es **cooperire*, proque le resto de lor formas es transformationes unic de iste forma commun. Le verbal suffixo *-ire* del italiano pote esser regardate como unic a illo, e le forma international es standardizate secundo *cooperir*. Le *-er-* existe in iste forma proque illo existe in derivationes del verbo, p.e. fr. *couverture*, it. *copertura*, esp. *cobertura*, pt. *cobertura*. Assi interlingua ha *coperir*, *copertura*, *coperculo*, *coperto*, *copertor*, *discoperir*, etc., *recoperir*, etc., *coperifoco*, etc.. Per consequente un altere consideration in identificar le prototipo es que, in le caso de radices de serie derivational, illo debe esser le forma le plus proxime de que tote le radices in cata vocabulo in le serie, in tote le linguas contribuyente, devia in vias characteristic del linguas respectivamente. De plus le affixos de interlingua debe esser prototypos de que tote le affixos correspondent in le linguas contribuyente diverge.

Technicas supplementari. Si il non ha tres variantes in anglese, francese, italiano, o espaniol/portugese, allora cerca germano e russo. In 99,9% del casos isto va producer un solution. Si non, cerca altere linguas, mais al minus un del linguas angloromance debe esser inter le tres o plus variantes producite per iste cerca. In le caso de particulas grammatical, cerca le linguas romance minor, romaniano, catalano, provençal.

Si iste altere technicas falle, on pote cercar inter le variantes pro un o plus formas basate super elementos jam international e le plus communicative del concepto. On non debe regardar tal solutiones como unic. A vices synonymos es possibile. P.e. considera le caso de ang. *match*, *lucifer*, esp. *cerilla*, *fósforo*, fr. *allumette*, pt. *fósforo*, it. *fiammifero*. Le anglese *lucifer* communica le senso del concepto, mais non es ancora popular mesmo inter le anglese. Espaniol e portugese suggere *phosphoro*, mais isto es un substantia e non le concepto. Le mesme es ver de esp. *cerilla* (parve cera). Le francese suggere *alluminetto* (parve cosa que causa lumine), basate super *alluminar* (facere lumine o foco, incendiar, de fr. *allumer*, esp. *alumbrar*, it. *allumare*. Le italian *fiammifero* suggere *flammiifero* < *flamma*, + *-ifer*) que jam es international, e es le selection corrente in dictionarios de interlingua.

Particulas grammatical in interlingua. E. Clark Stillman e Alexander Gode ha scribite un manual in 1943 que dice que le particulas de interlingua es latin. Lor decision esseva basate super un studio per Gode in 1940 in que ille ha cercate solmente francese, italiano e espaniol/portugese pro trovar particulas con tres variantes. Ille trovava solmente 73 particulas e Stillman e Gode ha decidite que isto non es sufficiente pro un lingua auxiliar. Assi illes ha selectionate particulas latin *en masse*. Infortunatemente particulas latin non ha essite selectionate in

un maniera consistente con le resto del vocabulario. Similarmente, plus tarde, con sentimentos ‘ecumenic’ Gode ha includite particulas romanice de altere linguas constructe in le *Interlingua-English Dictionary* inter ‘[]’. Istos contine multe particulas romance in le linguas moderne, mais illos non esseva controlate pro esser prototypos de tres variantes o consistente con altere technicas supplementari. In 1961 io ha suggerite que un technica plus consistente con le resto del vocabulario es a trovar particulas romance in le linguas contribuyente con le addition de linguas romance minor como catalano e romaniano pro augmentar le linguas cercate quando initialmente il non ha accordo de tres linguas. Ultra isto altere technicas supplementari pote esser usate quando il non ha tres variantes como con le resto del vocabulario. Isto ha addite circa un dozena nove particulas. Io usa tal particulas in iste *Breve Grammatica*.

Nota del autor.

Iste grammatica es multo indebite al *Interlingua Grammar* de Alexander Gode e Hugh Blair, publicate in 1951 per IALA. Totevia le presente grammatica abandona lor creation de suffixos como *-ation*, *-ition*, *-ative*, *-itive*, *-atura*, *-itura*, *-ator*, *-itor* *-atori*, *-itori*, *-atorio*, *-itorio*, *-ate*, *-ite* al latere de *-ion*, *-ive*, *-or*, *-ori*, *-orio*, e *-ura*. Non solmente es isto un innecesse complication, illo falle revelar le connection de iste suffixos al participio perfecte que esseva le base pro lor uso in le latino. Un multo plus simple explication e regula unificante es obtenite si on remane fidel al schema latin que usava le suffixos *-ion*, *-ive*, *-or*, *-ori*, *-orio*, e *-ura* con le thema del participio perfecte, o le forma regular o le forma irregular, pro derivar nove vocabulos. Nihil es cambiate in le formas productite, mais on ha un plus clar e simple regula pro tote le casos. De plus le latino nos guida a includer con iste suffixos usate con le participio perfecte, le suffixos simple de *-o* e *-a*. Isto clarifica le origine de multe substantivos in le *Interlingua English Dictionary* (*IED*) que fini in *-ato*, e *-ata*, que alteremente remanerea obscur in lor derivation. Io equalmente ha reducite emphase super le distinction inter affixos active e inactive. Per listar solmente affixos active, le *Interlingua Grammar* non provideva un base pro analysar numerose vocabulos in le *IED* pro comprehension, que depende super multe affixos latin ora “inactive”. Mi grammatica restaura iste “affixos inactive” a un importante loco in le formation de serie derivational in interlingua. Le affixos inactive es indicate in litteras italic.

– Stanley A. Mulaik.

Libros Usate in Preparar Iste Grammatica

- Gode, A. (1951). *Interlingua-English Dictionary*. New York: IALA
 Gode, A. & Blair, H. (1951) *Interlingua Grammar*. New York: IALA.
 Anonyme. (1951) *Un Breve Grammatica de Interlingua pro Lectores*. Folio volante. New York: IALA.
 Spilman, M. (1941) *Medical Latin and Greek*. Salt Lake City: M. Spilman.
 West, A. F. (1902). *A Latin Grammar for Schools*. New York: D. Appleton.
 Burriss, E. E. & Casson, L. (1939) *Latin and Greek in Current Use*. New York: Prentice-Hall.

Litteras, lor nomines, e lor equivalentes in le alphabeto phonetic international.

Aa	Bb	Cc	Dd	Ee	Ff	Gg	Hh	Ii
a	be	ce	de	e	f	ge	ha	i
[a]	[b]	[k] [ts]	[d]	[e]	[f]	[g] [dʒ]	[h]	[i]
Jj	Kk	Ll	Mm	Nn	Oo	Pp	Qq	Rr
jota	ka	el	em	en	o	pe	qu	er
[ʒ]	[k]	[l]	[m]	[m]	[o]	[p]	[k]	[r]
Ss	Tt	Uu	Vv	Ww	Xx	Yy	Zz	
es	te	u	ve	duple ve	ix	ypsilon	zeta	
[s], [z]	[t]	[u]	[v]	[w]	[ks]	[i]	[z]	

c ante *e* e *i* es [ts], alteremente [k].

s es [s] o a vices [z] inter vocales.

gi es a vices [ʒ] mais alteremente [gi], specialmente in parolas de origin grec. *-age* es [-adʒe]. *gui* es [gi] in *guitarra* (de espaniol)..

ti ante vocales, si non accentuate, es [tsi], alteremente *t e i* es pronunciate separatamente.

q es semper sequite per *u*.

qu es pronunciate [kw] o [k] e semper precede un vocale.

Il non es necesse distinguer consonantes duple in pronunciation.

-ss- es semper [s].

Le sonos de *g* e *k* assimila un *n* que precede como in anglese *thing* e *think*.

ch es [k] in parolas de origin grec, como in *Christo*, *chloro*, *chiurgia*.

ch es [ʃ] in certe parolas de origin francese, espaniol, o anglese como *choc*, *chenille*, *chef*, *chimpanze*, *chocolate*, *cheque*, e *China*.

ch es [tʃ] in *Chile* e *Checoslovachia* (mais *-chia* es [kia]).

c pronunciate como [k] es cambiate a *ch* [k] in derivativos que seque con *e* o *i*: *banca* > *banchero*; *blanc* > *blanchir*.

h es mute in *rh* e *th* (in parolas de origin grec): *rhapsodia*, *athleta*, *throno*, *rhythmo*.

ph in parolas de origin grec es [f]. *sh* es [ʃ].